

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 27/2016-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. februára 2016 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Harakálym, Advokátska kancelária JUDr. Peter Harakály, Mlynská 28, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 155/2006 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 19 C 389/1996) a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 155/2006 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 19 C 389/1996) p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Košice II p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 155/2006 konať bez zbytočných prieťahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice II p o v i n n ý zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 533,82 € (slovom päťstotridsaťtri eur a osemdesiatdva centov) na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. Petra Harakályho, Advokátska kancelária JUDr. Peter Harakály, Mlynská 28, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. januára 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 155/2006 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 19 C 389/1996).

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

«Sťažovateľ dňa 9. 4. 1996 podal na vtedajšom Obvodnom súde Košice II žalobu o náhradu škody z ublíženia na zdraví proti žalovanému Dopravnému podniku mesta Košice a.s. Podanou žalobou sa domáhal zaplattenia náhrady škody na zdraví z titulu bolestného v sume 750,00 Sk a náhrady straty na zárobku za obdobie od 2. 5. 1994 do 2. 4. 1996 v sume 172 500,00 Sk spolu s príslušenstvom. ...

Okresný súd Košice II (ďalej len „okresný súd“) viedol konanie pod sp. zn. 19C/389/1996. Vo veci nariadil pojednávania na deň 21. 1. 1997, 2. 7. 1998, 28. 2. 2006 a 8. 9. 2006. Na pojednávaní dňa 8. 9. 2006 okresný súd vydal vo veci rozsudok, v ktorom

zaviazal žalovaného zaplatiť sťažovateľovi z titulu bolestného sumu 750,00 Sk. Nárok žalobcu na zaplatenie straty na zárobku za obdobie od 2. 5. 1994 do 2. 4. 1996 však vylúčil na samostatné konanie.

Okresný súd ďalej viedol konanie o vylúčenej časti nároku žalobcu na náhradu straty na zárobku pod sp. zn. 19C/155/2006. Vo veci nariadil pojednávanie na deň 14. 11. 2008, po ktorom právny žalobca sťažovateľa doplnil súdu podaním zo dňa 8. 1. 2009 listinné dôkazy. Uznesením okresného súdu č. k. 19C/155/2006-36 zo dňa 24. 7. 2009 bolo vo veci nariadené znalecké dokazovanie znalcom [REDAKOVANÉ] za účelom výpočtu náhrady straty na zárobku za obdobie od 2. 5. 1994 do 2. 4. 1996. Toto uznesenie bolo zmenené uznesením okresného súdu č. k. 19C/155/2006-44 zo dňa 13. 10. 2009 s tým, že vypracovaním znaleckého posudku bola poverená znalkyňa [REDAKOVANÉ]. Dňa 9. 12. 2009 bol okresnému súdu doručený znalecký posudok č. 72/2009 znalkyne [REDAKOVANÉ], ktorý následne súd dňa 14. 12. 2009 doručil právnomu zástupcovi sťažovateľa. Právny zástupca sťažovateľa podal k znaleckému posudku vyjadrenie zo dňa 21. 1. 2010, v ktorom nemal voči záverom znaleckého posudku námietky a v ktorom upravil petit návrhu podľa záveru znaleckého posudku.

Následne bolo vo veci vytýčené pojednávanie na deň 2. 3. 2010, na ktorom bola pripustená zmena návrhu. Pojednávanie bolo odročené na 13. 4. 2010 za účelom predvolania svedkov. Pojednávanie dňa 13. 4. 2010 bolo opätovne odročené za účelom predvolania svedka. Pojednávanie dňa 13. 4. 2010 bolo následne odročené na 4. 6. 2010. Na tomto pojednávaní bol vyhlásený rozsudok, ktorým súd žalobe čo do istiny vyhovel. Rozsudok okresného súdu č. k. 19C/155/2006-96 zo dňa 4. 6. 2010 bol právnomu zástupcovi sťažovateľa doručený dňa 8. 7. 2010.

Proti rozsudku okresného súdu zo dňa 4. 6. 2010 podal žalovaný odvolanie zo dňa 14. 7. 2010, ku ktorému sa následne vyjadril právny zástupca sťažovateľa podaním zo dňa 19. 8. 2010. Na základe podaného odvolania bol rozsudok okresného súdu zrušený uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 6Co/237/2010-121 zo dňa 31. 10. 2011 a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie.

Okresný súd následne nariadil vo veci pojednávanie na deň 9. 2. 2012. Právny zástupca sťažovateľa ospravedlnil svoju neúčast' na uvedenom pojednávaní z dôvodu kolízie s inými pojednávaniami a žiadal toto pojednávanie z tohto dôvodu odročiť. Súd nariadil

pojednávanie na 20. 3. 2012, na ktorom boli vznesené návrhy na doplnenie dokazovania. Pojednávanie bolo z tohto dôvodu odročené na neurčito.

Uznesením č. k. 19C/155/2006-146 zo dňa 30. 7. 2012 okresný súd nariadil znalkyni [REDAKOVANÉ] doplniť znalecký posudok č. 72/2009. Doplnok k tomuto znaleckému posudku bol podaný ku dňu 2. 11. 2012.

Výzvou okresného súdu doručenou právnenmu zástupcovi sťažovateľa dňa 28. 6. 2013 bol žalobca vyzvaný na predloženie ďalších dôkazov. Na uvedenú výzvu reagoval žalobca podaním zo dňa 23. 8. 2013.

Vo veci bolo vytýčené pojednávanie na deň 23. 1. 2014, na ktorom bol vypočutý žalobca. Pojednávanie bolo následne odročené na deň 20. 3. 2014 za účelom predvolania svedka a za účelom zabezpečenia ďalších dôkazov. Pojednávanie určené na deň 20. 3. 2014 bolo odročené na neurčito z dôvodu práceneschopnosti sudkyne. Dňa 8. 4. 2014 bolo právnenmu zástupcovi sťažovateľa doručené vyjadrenie žalovaného, ku ktorému sa vyjadril podaním zo dňa 29. 4. 2014. Ďalšie pojednávanie bolo vytýčené na 12. 5. 2014. Uvedené pojednávanie však bolo odročené z dôvodu práceneschopnosti poverenej zástupkyne odporcu na 19. 6. 2014. Na uvedenom pojednávaní bol vypočutý svedok [REDAKOVANÉ] a pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom ďalšieho dokazovania. Právny zástupca sťažovateľa sa podaním zo dňa 3. 7. 2014 vyjadril k ďalšiemu dokazovaniu vo veci. Okresný súd výzvou zo dňa 3. 10. 2014 vyzval žalobcu na oznámenie tam uvedených skutočností. Na uvedenú výzvu reagoval právny zástupca sťažovateľa podaním zo dňa 18. 11. 2014. Vo veci bolo vytýčené pojednávanie na deň 18. 5. 2015. Následne okresný súd uznesením č. k. 19C/155/2006-254 zo dňa 7. 10. 2015 nariadil vo veci ďalšie znalecké dokazovanie znalcom [REDAKOVANÉ]. ...

Sťažovateľ resp. jeho právny zástupca v priebehu konania od podania žaloby až do súčasného štádia konania poskytovali plnú súčinnosť okresnému súdu. ... Sťažovateľ ani jeho právny zástupca nepredlžovali konania zbytočnými návrhmi na vykonanie dokazovania, ale vo veci žiadali vykonať len dôkazy nevyhnutné k posúdeniu a rozhodnutiu vo veci samej. ...

Pokiaľ ide o postup samotného súdu, v prvom rade je potrebné konštatovať, že konanie prebieha takmer 20 rokov. Pri zrejmom právnom titule uplatneného nároku, ako i pri zohľadnení jasných skutkových okolností prípadu, ide o zjavne neprimeranú dĺžku

súdneho konania. Pri tak dlhom vedení konania sa stráca samotný účel súdneho konania, ktorým je rýchlá a účinná ochrana práv účastníkov konania. ...

Pokiaľ ide o význam predmetu sporu pre sťažovateľa, je potrebné uviesť, že poškodenie jeho zdravia v dôsledku protiprávneho konania žalovaného a následná práceneschopnosť znamenali pre sťažovateľa v tom čase výrazný zásah do jeho života.»

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ]... na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaniach vedených na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 19C/389/1996 a sp. zn. 19C/15/2006 (správne má byť 19 C 155/2006, pozn.) bolo porušené.

2. Okresnému súdu Košice II v konaní sp. zn. 19C/15/2006 (správne má byť 19 C 155/2006, pozn.) prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

3. Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000,00 EUR, ktoré je mu povinný vyplatiť Okresný súd Košice II do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice II je povinný sťažovateľovi uhradiť trovy právneho zastúpenia sume 355,73 EUR k rukám jeho právneho zástupcu v lehote 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa prijal na ďalšie konanie uznesením č. k. I. ÚS 27/2016-11 z 19. januára 2016.

Na základe výzvy ústavného súdu predseda okresného súdu zaslal svoje vyjadrenie sp. zn. 1 SprV/57/2016 z 1. februára 2016, v ktorom okrem iného uviedol:

«Rozsudkom zo dňa 8. 9. 2006 bolo rozhodnuté o nároku sťažovateľa na vyplatenie bolestného a v tejto časti je konanie právoplatne ukončené.

Návrh na zaplatenie straty na zárobku bol vylúčený na samostatné konanie, ktorého chronológia je uvedená vyššie.

K samotnej ústavnej sťažnosti sťažovateľa uvádzam, že nemožno súhlasiť s jeho tvrdením „o vyčerpaní všetkých možných právnych prostriedkov poskytnutých mu právnym

poriadkom Slovenskej republiky“..., nakoľko tento nepodal sťažnosť na priedahy v konaní predsedovi súdu, ktorý by sa v prípade sťažnosti s priebehom konania v danej veci podrobne oboznámil a v prípade zistenia priedahov spis zaradil do osobitného režimu sledovania (okrem pravidelného podávania správ o stave reštančných vecí zákonnými sudcami). Z evidenčných pomôcok súdu bolo zistené, že takáto sťažnosť sťažovateľom podaná nebola.

Zo samotného konania bolo preukázané, že zo strany súdu vznikol priedah v období od 2. 11. 2006 do 5. 3. 2008 a ďalšie tri obdobia niekoľkomesačnej nečinnosti súdu, a to od 20. 1. 2009 do 24. 7. 2009, od 25. 4. 2013 do 22. 10. 2013 a od 21. 11. 2014 do 31. 3. 2015. Tu však treba uviesť, že v období od 25. 4. 2013 do 22. 10. 2013 došlo k zmene zákonného sudcu v konaní a i keď táto skutočnosť nemôže byť pripísaná na tarchu sťažovateľa, je potrebné ju objektívne zohľadniť, keďže zákonná sudkyňa prevzala po odchádzajúcom sudcovi spolu 25, a to i reštančných vecí, oboznamovanie s ktorými si vyžaduje značný časový priestor.

Treba však spomenúť i správanie samotného sťažovateľa, ktorý najmä po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku zo dňa 8. 9. 2006 si nesplnil svoju zákonom stanovenú povinnosť a neoznámil zmenu svojej adresy, tým pádom si neprevzal ani predvolanie na pojednávanie dňa 15. 4. 2008. Dokonca jeho právny zástupca dňa 7. 5. 2008 súdu oznámil, že „sa mi do dnešného dňa nepodarilo zabezpečiť novú adresu navrhovateľa [REDAKOVANÉ], ani nový telefonický kontakt“. Takéto oznámenie nesvedčí o záujme sťažovateľa o prebiehajúce súdne konanie, v ktorom je v procesnom postavení žalobcu. Až následne súd zisťovaním z dostupných registrov zistil, že sťažovateľ zmenil adresu svojho pobytu ešte dňa 19. 6. 2007. Hoci bolo teda pojednávanie vytyčené po viac ako roku od právoplatnosti rozsudku zo dňa 8. 9. 2006, nemohlo sa uskutočniť pre správanie sťažovateľa a nezúčastnil sa ho ani jeho právny zástupca, ktorý bol riadne a včas predvolaný.

Ani ďalšie správanie sťažovateľa nesvedčí o jeho záujme na čo najrýchlejšom ukončení daného sporu, keď nedodržel lehotu na špecifikáciu žalobou uplatneného nároku, uloženú mu na pojednávaní dňa 14. 11. 2008, stanovisko k znaleckému posudku, ktorý mu bol doručený 14. 12. 2009, predložil až 1. 2. 2010, nezúčastnil sa pojednávania, určeného na deň 9. 2. 2012 z dôvodu kolízie termínov jeho právneho zástupcu, hoci zo zápisníc z predchádzajúcich pojednávanií vyplynulo, že sa právny zástupca nezúčastňoval pojednávanií osobne, nezúčastnil sa pojednávania dňa 20. 3. 2012, kedy jeho právna zástupkyňa nedisponovala informáciou, potrebou pre konanie. Sťažovateľ tiež na výzvu

zo dňa 25. 4. 2013 reagoval až dňa 26. 8. 2013, teda hore uvedená doba prietahu súdu bola čiastočne prietahom samotného sťažovateľa, nesplnil si svoju povinnosť, uloženú mu na pojednávaní dňa 19. 6. 2014 ohľadom doručenia otázok pre znalca, nereagoval ani na výzvu súdu zo dňa 3. 10. 2014, preto mu 18. 11. 2014 bola zasielaná urgencia. Takéto správanie sťažovateľa preto nesvedčí o jeho snahe čo najrýchlejšie ukončiť prebiehajúce súdne konanie, v ktorom vystupuje v procesnom postavení žalobcu, čo navrhujem ústavnému súdu pri jeho rozhodovaní zohľadniť.

Obdobie, keď sa spis nachádzal na odvolacom Krajskom súde v Košiciach, nie som oprávnený žiadnym spôsobom hodnotiť či posudzovať, podľa môjho názoru však toto obdobie nemôže byť pripísané na ťarchu tunajšiemu súdu.

Zároveň Vám oznamujem, že netrvám na tom, aby ústavný úd konal o veci samej na ústnom pojednávaní a súhlasím s upustením od neho.»

Právny zástupca zaujal stanovisko k vyjadreniu okresného súdu listom z 15. februára 2016, v ktorom uviedol:

„Podľa okresného súdu sťažovateľ nevyužil všetky právne prostriedky poskytnuté právnym poriadkom Slovenskej republiky, pričom poukázal na možnosť účastníka konania podať sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi súdu. ...

V dôsledku podania sťažnosti predsedovi príslušného súdu v zmysle § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. síce môže dôjsť k sledovaniu postupu súdu v prejednávanej veci v snahe, aby nedochádzalo v ďalšom priebehu konania k prietahom. Uvedené opatrenia však smerujú len do budúcnosti a nijakým spôsobom neriešia stav, ak už v doterajšom priebehu konania došlo ku vzniku prietahov v konaní a tým k porušeniu ústavného práva účastníka konania na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Doterajším priebehom konania sa v rámci prešetrovania podanej sťažnosti podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. predseda súdu zaoberá len v rozsahu zisťovania nedostatkov. Naproti tomu Ústavný súd SR v konaní na základe podania sťažnosti podľa článku 127 ods. 1 Ústavy SR z pozície svojej autority zverenej mu Ústavou SR môže riešiť porušenie ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v smere do budúcnosti tým, že prikáže konajúcemu súdu konať bez zbytočných prietahov. Avšak môže riešiť porušenie tohto ústavného práva aj vo vzťahu k doterajšiemu priebehu konania tým, že konštatuje porušenie ústavného práva v doterajšom postupe konajúceho súdu a poskytne ochranu vo vzťahu k tomuto porušeniu vo forme

primeraného finančného zadostučinenia v zmysle článku 127 ods. 3 Ústavy SR. Takýto rozsah ochrany mu neposkytuje žiadny iný právny prostriedok v rámci právneho poriadku, ktorý by bol v tomto smere účinný. ...

Napokon nevyužitie právneho prostriedku podania sťažnosti v zmysle zákona č. 757/2004 Z. z. nemožno považovať za prekážku prípustnosti ústavnej sťažnosti podľa článku 127 ods. 1 Ústavy SR ani s prihliadnutím na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva. ...

Vzhľadom k vyššie uvedeným skutočnostiam nemožno súhlasiť s vyjadrením okresného súdu, pokiaľ poukazoval na skutočnosť, že sťažovateľ nevyužil všetky právne prostriedky na ochranu svojho ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ktoré mu právny poriadok účinne priznáva. ...

V ďalšom obsahu svojho vyjadrenia okresný súd konštatoval, že zo strany súdu došlo skutočne k prietahom v konaní, pričom vymenováva obdobia počnúc rokom 2006, kedy k týmto prietahom dochádzalo. Okresný súd sa však nevyjadril k obdobiu, kedy vznikol čo do dĺžky nečinnosti okresného súdu najdlhší prietah v konaní, a to obdobie od r. 1998 do roku 2006, keď sa konanie na okresnom súde viedlo pod sp. zn. 19C/389/1996 a kedy bol súd niekoľko rokov absolútne nečinný. Práve táto nečinnosť má najväčší podiel na prietahoch vzniknutých v predmetnom konaní.

Pokiaľ súd vo svojom vyjadrení poukázal na zmenu zákonného sudcu v období od 25. 4. 2013 do 22. 10. 2013, treba konštatovať, rozdeľovanie vecí po zmene zákonného sudcu je vecou organizácie práce súdu a nemožno na túto skutočnosť prihliadať, zvlášť ak sa konanie v tom čase viedlo už 17 rokov. Obdobný záver vyplýva aj z nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 137/02 z 22. 1. 2003 uverejnenom v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 2003/I pod č. 30, podľa ktorého za nečinnosť všeobecného súdu, ku ktorej došlo v dôsledku zmeny zákonného sudcu, objektívne zodpovedá súd. Preto aj z tohto pohľadu nemožno na túto skutočnosť prihliadať. ...

Okresný súd vo svojom vyjadrení poukázal aj na správanie sťažovateľa, ktoré podľa jeho názoru nepreukazovalo jeho záujem na skorom ukončení konania.

V prvom rade poukazujeme na to, že k prvému konaniu sťažovateľa, ktoré mu vytyka okresný súd, došlo v roku 2006, kedy sťažovateľ neoznámil okresnému súdu zmenu adresy svojho trvalého bydliska. V tom čase už konanie prebiehalo viac ako 10 rokov, čo je zjavne neprimeraná dĺžka súdneho konania. Je potrebné poznamenať, že v priebehu súdneho

konania išlo o jediné konanie zo strany sťažovateľa, ktoré mohlo mať za následok dlhšie zdržanie postupu súdneho konania. Vzhľadom na dovtedajšiu dĺžku súdneho konania však nie je možné sťažovateľovi vyčítať, že opomenul okresnému súdu oznámiť zmenu osobného údajov. Okrem toho v tom v období od 2. 11. 2006 do 5. 3. 2008 bol nečinný samotný súd, ako je to napokon konštatované aj v predmetnom vyjadrení.

Ostatné skutočnosti, ktoré vo svojom vyjadrení vytýka okresný súd sťažovateľovi sú vo vzťahu k celkovej dĺžke vedeného súdneho konania nepodstatné. Aj keď zo strany sťažovateľa došlo v niektorých prípadoch k nedodržaniu poriadkových lehôt, išlo o minimálne časové obdobia, ktoré v žiadnom prípade zásadným spôsobom neprispeli k skutočnej dĺžke súdneho konania, a to aj v porovnaní s obdobím nečinnosti zo strany okresného súdu. Nie je možné sťažovateľovi resp. jeho právnenému zástupcovi vyčítať, že sa v priebehu tak dlho vedeného súdneho konania raz ospravedlnil z neúčasti na pojednávaní z dôvodu kolízie termínov v iných právnych veciach. ...

Na záver oznamujeme ústavnému súdu, že súhlasíme s tým, aby bolo v danom prípade upustené od ústneho pojednávania.“

Ústavný súd upustil so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje

tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na nevyhnutnosť nariadenia znaleckého dokazovania, možno napadnuté konanie považovať po vecnej stránke za zložitejšie. Doterajší zdĺhavý priebeh napadnutého konania však ústavný súd nemôže pripísať len na vrub faktickej náročnosti prerokovávanej veci. Napokon ani predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení nenamietal zložitost' napadnutej veci. Po právnej stránke ide konanie o náhradu straty na zárobku, ktorá patrí k štandardnej agende všeobecných súdov.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd po preskúmaní spisu okresného súdu sp. zn. 19 C 155/2006 zistil, že k priet'ahom v konaní prispel svojim správaním čiastočne aj sťažovateľ, resp. jeho právny zástupca. Sťažovateľ neoznámil zmenu svojho pobytu, v dôsledku čoho muselo byť pojednávanie nariadené na 15. apríl 2008 odročené, keďže sa sťažovateľovi nepodarilo doručiť predvolanie na pojednávanie. Následne bolo potrebné zo strany okresného súdu zisťovať pobyt sťažovateľa prostredníctvom príslušných orgánov. V dôsledku tejto skutočnosti sa ďalšie pojednávanie uskutočnilo až 14. novembra 2008. Právny zástupca sťažovateľa nedodrжал lehotu 15 dní na špecifikovanie návrhu uloženú mu okresným súdom na pojednávaní konanom 14. novembra 2008 a túto povinnosť si splnil až 13. januára 2009. Pojednávanie, ktoré sa malo konať 9. februára 2012, bolo odročené na 20. marec 2012 na základe žiadosti právneho zástupcu sťažovateľa z dôvodu kolízie termínov pojednávaní. Na výzvu súdu z 25. apríla 2013, aby právny zástupca sťažovateľa v lehote 7 dní predložil doklady týkajúce sa zdravotného stavu sťažovateľa, právny zástupca reagoval až 23. augusta 2012, teda 4 mesiace po určenej lehote. Na pojednávaní konanom

16. júna 2014 okresný súd uložil právnenému zástupcovi sťažovateľa povinnosť v lehote 20 dní oznámiť otázky, ktoré žiadal položiť znalcom. Na túto výzvu reagoval právny zástupca sťažovateľa až 7. augusta 2015, t. j. o 10 mesiacov.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu. Ústavný súd zistil, že v dôsledku postupu okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, a to napriek skutočnosti, že plynulému postupu nebránila žiadna zákonná prekážka v konaní (II. ÚS 3/00, III. ÚS 46/04). Ústavný súd zároveň pri posudzovaní prihliadal aj na § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého, len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Ústavný súd konštatuje, že konanie vo veci bolo začaté už 9. apríla 1996 a do dnešného dňa, teda ani po uplynutí takmer 20 rokov, nebolo skončené. Ústavný súd nepovažoval za potrebné do detailov rozoberať všetky úkony, ktoré okresný súd vo veci vykonal, keďže doba 20 rokov, počas ktorej okresný súd nebol schopný vo veci rozhodnúť nie je ničím ospravedliteľná a je ústavne neakceptovateľná.

Vo vzťahu k námietke predsedu okresného súdu, že sťažovateľ nepodal predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v konaní, ústavný súd uvádza, že sťažnosť predsedovi okresného súdu podľa judikatúry ESLP (Ištván v. Slovenská republika z 12. 6. 2012) nemožno považovať za účinný právny prostriedok nápravy proti dĺžke konania, pretože táto neumožňuje predsedovi súdu uložiť sudcovi povinnosť urýchliť konanie a ani mu neposkytuje možnosť odškodniť ujmu spôsobenú prietahmi v konaní.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 155/2006 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 19 C 389/1996) došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, príp. prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

V súlade s § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd okresnému súdu prikázal, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 155/2006 konal bez zbytočných priet'ahov.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľ svoj návrh na priznanie finančného zadosťučinenia odôvodnil takto:

„Pokiaľ ide o význam predmetu sporu pre sťažovateľa, je potrebné uviesť, že poškodenie jeho zdravia v dôsledku protiprávneho konania žalovaného a následná práceneschopnosť znamenali pre sťažovateľ v tom čase výrazný zásah do jeho života. Žalobca mal totiž potom, čo bol nezamestnaný, dojednaný nástup do zamestnania, z ktoré by mu plynul pravidelný príjem. Okrem samotného poškodenia zdravia malo konanie zamestnankyne žalovaného zrejmy vplyv i na hmotné zabezpečenie sťažovateľa. Je samozrejmé, že sťažovateľ preto pociťoval veľkú krivdu a nespravodlivosť, ktorá mala byť kompenzovaná z hľadiska materiálneho zabezpečenia náhradou straty na zárobku. Priznanie tohto nároku žalobcovi by pre neho okrem hmotného vyrovnania predstavovalo v istej miere aj zadosťučinenie za nespravodlivý zásah do jeho práv. Je nevyhnutné v tejto súvislosti položiť otázku, akým zadosťučinením, resp. nápravou nespravodlivosti má byť súdne rozhodnutie po 20 rokoch súdneho konania, pričom o nároku nie je ani v tejto dobe právoplatne rozhodnuté.“

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na okolnosti danej veci zakladajúce namietané porušenie práv (doterajšiu dĺžku súdneho konania trvajúcu takmer 20 rokov) a s prihliadnutím na mieru, akou sa sám sťažovateľ podieľal na doterajšej dĺžke konania, ústavný súd považoval za odôvodnené priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 3 000 €, ktoré je okresný súd povinný zaplatiť mu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu jeho právneho zastúpenia advokátom, ktorý si uplatnil nárok na ich úhradu v celkovej sume 533,82 €.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2016 je 143 € a hodnota režijného paušálu je 8,58 €.

S poukazom na výsledok konania vznikol sťažovateľovi nárok na úhradu trov za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2016 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu a vyjadrenie k stanovisku okresného súdu) v sume 454,59 € vrátane režijného paušálu (3 x 143 € + 3 x 8,53 €). Keďže právny zástupca predložil ústavnému osvedčenie o tom, že je platiteľom DPH, odmena za poskytnuté právne služby v konaní pred ústavným súdom bola zvýšená o 20 %, čo predstavuje celkovú sumu 545,51 €.

Vzhľadom na to, že právny zástupca sťažovateľa si úhradu trov právneho zastúpenia uplatnil iba v sume 533,82 €, ústavný súd, súc viazaný petitom sťažnosti, túto úhradu sťažovateľovi priznal len vo výške uplatneného nároku.

Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. februára 2016